

A novemberi török választásokról

2015. november 3.

MAGYAR NEMZETI BANK

Készítette:

Látta:

Jóváhagyta:

A novemberi török választásokról

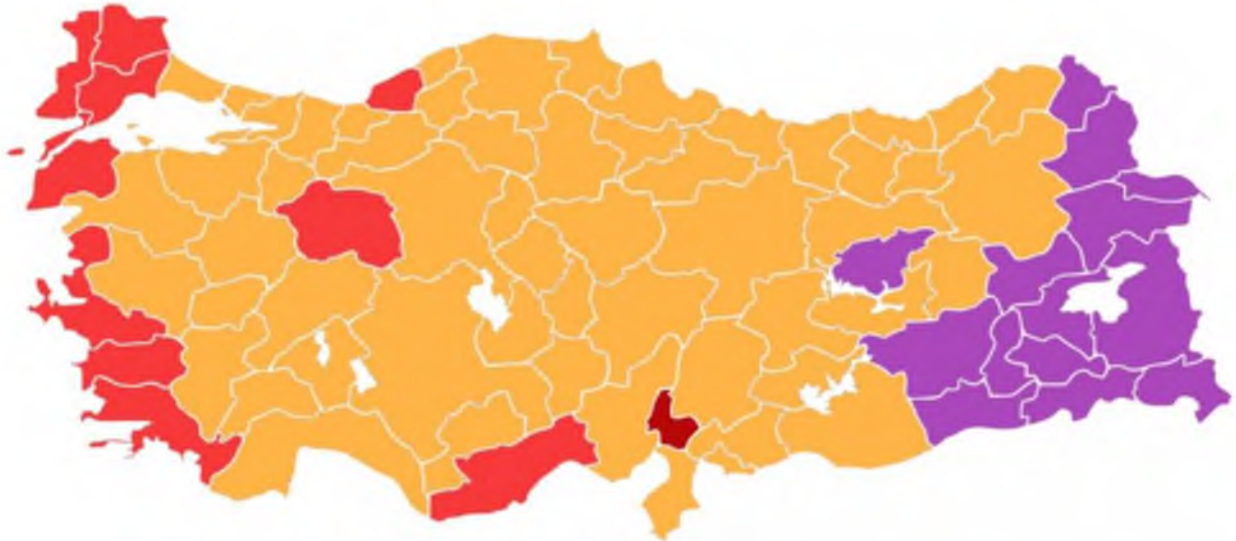

Török választások, először – június

A júniusi török választásokon az országot 2002 óta abszolút többséggel kormányzó AKP (a 2014-ig miniszterelnökként tevékenykedő, majd közvetlen elnökválasztással államfővé választott Recep Tayyip Erdogan iszlám-konzervatív Igazság és Fejlődés Pártja) meglepetés nélkül végzett az első helyen 41%-kal, ezzel az 550 képviselői helyből 258-at szerzett meg. A párt ugyanakkor elvesztette abszolút többségét, és először lett volna kénytelen koalíciós, vagy kisebbségi kormányt alakítani. A képviselőket egy fordulóban választották meg 84 választási listáról. Összesen 31 párt indult a választáson, s mindössze 4 jutott be a parlamentbe, ami a magas, 10%-os küszöbnek köszönhető. Második helyen végzett a CHP (a Kemal Atatürk által alapított Köztársasági Néppárt) 25%-kal, 132 helyet megszerezve, harmadik az MHP (Nacionalista Mozgalom Pártja) lett 16,5%-kal és 80 hellyel, és végül először jutott be a parlamentbe a kurdbarát Demokratikus Néppárt (HDP) 13 %-kal, ugyancsak 80 hellyel. A több mint 86 százalékos részvétel a lakosság szokatlanul nagy politikai aktivitásáról tett tanúbizonyságot.

Az elnök pártja 2002 óta van hatalmon, és Erdogan célja, hogy a parlamentáris rendszer helyett elnöki rendszert vezessen be. Ehhez a lépéshez viszont alkotmánymódosításra lenne szükség, amely azonban kétharmados többséget igényel. A júniusi választásokon ugyan a hagyományos iszlám értékekre nagy hangsúlyt fektető AKP-nak nem sikerült abszolút többséget szereznie, az alkotmánymódosítás azonban újra szóba kerülhet, amennyiben az AKP egy megismételt választáson abszolút többséget ér el. Minderre új esély kínálkozik: az AKP-nak augusztus 23-ig kellett volna koalíciós partnert találnia a kormányalakításhoz, mivel azonban semelyik ellenzéki párttal nem sikerült megegyeznie, így új választásokat kellett kiírni Törökországban.

A kurdok nagytekintélyű politikusa, Selahattin Demirtas (a „kurd Obama”) még a választások estéjén kizárta, hogy koalícióra lépjen Erdogan pártjával. Demirtas nyilatkozata szerint pártja „erős és becsületes ellenzék lesz, aki az igazságot, békét és szabadságot képviseli”. A nacionalista MHP a választások után szintén bejelentette, hogy nem kíván koalícióra lépni a kormánypárttal. Az MHP végül mégis asztalhoz ült a miniszterelnökkel, az AKP azonban nem fogadta el az MHP koalíciós feltételeit (pl. a nacionalisták nem értenek egyet többek között a több mint másfél millió szíriai menekült befogadásával). Egy ideig esélyesnek tűnt, hogy az AKP az MHP helyett a legnagyobb ellenzéki párttal, a szekuláris CHP-val kössön koalíciót, akik júniusban be is jelentették koalíciós szándékaikat, a CHP azonban erősebb befolyást szeretett volna a legfőbb kül- és biztonságpolitikai kérdésekben döntő Nemzetbiztonsági Tanácsban, amelyet ugyancsak Erdogan elnököl. A CHP és az AKP között különösen az AKP Szíria-politikájában volt jelentős különbség, az ellenzékiek szerint Törökországnak amennyire csak lehet, ki kell(ett volna) maradnia a háborúból. A koalíciós tárgyalásokba bevont két ellenzéki párt szerint az AKP elszabotálta az alkudozást, hogy új választásokat írassanak ki.

Az **AKP** (narancssárga), a **CHP** (piros), az **MHP** (bordó) és a **HDP** (lila) által megnyert tartományok.
(Forrás: Hürriyet Daily News)

Török választások, másodsor - november

„ Ha Isten is úgy akarja, Törökországban újra választás lesz november elsején. Tanácskozni fogok a parlament elnökével, amint lejárt a kormányalakításhoz megszabott 45 napos határidő, és kiírjuk a választást... az államfőnek erre joga van az alkotmány alapján” – mondta Erdogan az őt kísérő újságíróknak, egy pénteki ima után a mecsetből távozóban.

A kormány időközben a kormányválsággal párhuzamosan beavatkozott a szíriai háborúba és – egy robbantásos merényletet követően – fegyveres támadásokat indított a Kurd Munkapárt (PKK) nevű szakadár szervezet ellen (ezzel gyakorlatilag beszüntette a kurdokkal két éve folyó béketárgyalásokat). A kormány ezzel elemzők szerint egyrészt azt reméli, hogy a nemzeti érzések erősítésével visszanyeri az elvesztett voksokat, másrészt orvosolni kívánja a júniusi fiaskó okát, amelyet a kurdkhoz való közeledésben lát, és amely a kurd Demokratikus Néppárt (HDP) számára lehetővé tette 10 százalék feletti szavazat megszerzését, s ezzel a parlamentbe való bejutást. Erre utal legalábbis, hogy a kurd Selahattin Demirtaş pártját az a vád érte, hogy együttműködik a PKK-val. A párt diszkreditálása azt a célt szolgálhatja, hogy elbizonytalanítsák a párt nem kurd szavazóit, és így a 10 százalékos küszöb alá szorítva a pártot, növeljék saját mandátumaiknak a számát. Ha a következő választásokon a HDP nem jutna be, akkor a rájuk leadott szavazatok jelentős részét valószínűleg a kormányzó AKP kapná, ezzel pedig fennáll az esély arra, hogy ismét kétharmados többséget szerez (367 képviselői hely).

Az új választásokig az ideiglenes kormány vezetője Ahmet Davutoglu jelenlegi miniszterelnök lesz, aki már előzőleg felajánlotta, hogy ideiglenes kormányt alakít a parlamenti pártok részvételével, de a parlamenten kívüli erőket is bevonva. A kurd érdekeket képviselő HDP pártja három képviselőt delegálhatott az ideiglenes kormányba.

A legnagyobb ellenzéki erőnek számító Köztársasági Néppárt (CHP) öt meghívott tagja, valamint a Nemzeti Cselekvés Pártjának (MHP) két képviselője nemet mondott a miniszterelnök felkérésére, egy harmadik MHP-politikus, Tugrul Türkes azonban jelezte, részt vesz az átmeneti kormány munkájában dacára annak, hogy ezért kizárhatják saját pártjából. Sajtóértesülések szerint a CHP és az MHP hiányzó tagjai helyére Davutoglu független miniszterjelölteket fog keresni.

Választási rendszer, esélyes pártok, előrejelzések

Választási rendszer

Törökország 550 parlamenti tagot választ négy éves mandátummal, arányos pártlistás választási rendszerben. A 10%-os bejutási küszöböt el nem érő pártok szavazatait újraosztják a 84 választási körzetben első helyen végző pártok között, ami az esetek többségében jelentős mennyiségű szavazatot jelent a nyertes pártnak. A 84 választási körzetből 81 megegyezik a tartományokkal, míg Izmir, Isztambul és Ankara önálló egységnek számít. Miután a miniszterelnök pártja rendelkezik többséggel a parlamentben, gyakorlatilag ő bír a legnagyobb befolyással az ország politikai életére. Az ország elnöke elvileg csak szimbolikus hatalommal rendelkezik, ez ugyanakkor Törökországban kevésbé érvényesül. A relatíve magas bejutási küszöb miatt a kisebb pártoknak rendkívül kevés esélyük van arra, hogy parlamenti mandátumhoz jussanak. A szokatlanul magas bejutási küszöb az 1980-as katonai puccs, majd az 1982-es alkotmány öröksége. Kenan Evren, a hatalomátvételt levezénylő tábornok célja a magas küszöb megállapításával az volt, hogy elkerülje a politikai destabilizálódást és növelje a parlament hatékonyságát. Ennek eredményeképpen azonban a kisebb pártok (így a kurd kisebbségek képviselői is) rendre kiszorulnak a döntéshozatalból.¹ Tovább csökkenti a kis pártok esélyeit, hogy minden pártnak a tartományok legalább felében, illetve az egyes tartományokon belüli választókörzetek egyharmadában listát kell állítania. A júniusi választásokhoz képest a 31 helyett most novemberben 29 párt versenyezhet a választók kegyeiért.

Esélyes pártok

AKP - A jobboldali Igazság és Fejlődés Pártja, magát „konzervatív demokratikus politikai pártként” definiálja, a politikai spektrum centrumában. A párt vezetői Ahmet Davutoglu miniszterelnök, korábbi külügyminiszter, illetve Recep Tayyip Erdogan elnök. A 2001-ben alakult párt 2002 óta minden alkalommal megnyerte a választásokat és szinte biztosra vehető, hogy novemberben az AKP szintén első helyen végez. Ugyanakkor rendkívül nagy jelentőséggel bír, hogy milyen arányban sikerül az élen végezniük.² Erdogan – bár elnökként semlegesnek kell(ene) lennie – az AKP és az elnöki rendszer bevezetése mellett kampányol. A novemberi választásokra a párt jelöltjeinek listája, a rövid felkészülési idő ellenére, 40%-ban kicserélődött. Az MHP pártbeli Tugrul Türkes, aki miniszterelnök helyettes volt az átmeneti kormányban most az AKP színeiben indul az ankarai körzetben.

---

¹ <http://harvardpolitics.com/world/turkey-elections/>

² http://kitekinto.hu/iszlam/2015/06/06/valasztasok_torokorszagban_partok_temak_eselyek/2/#.ViYA-2fouUk

CHP - A szociáldemokrata Köztársasági Néppárt a modern török állam megteremtője. 1923-ban hozta létre Mustafa Kemal Atatürk, majd 1992-ben építették fel újra. A párt jelszava: „*elsőnek a nép, elsőnek az egység, elsőnek Törökország*”. A választási kampányuk során azt ígérik, megoldják a szír menekültkérdést, szabadabbá teszik az internetet és pénzügyi segítséget nyújtanak a tanulóik során adósságba került egyetemistáknak.

MHP - A Nemzeti Cselekvés Pártjának alapelve a nacionalizmus, idealizmus és a populizmus. Ellenséges a kurdokkal szemben, a HDP-re mint Törökország egységének veszélyeztetőjére tekint³. A párt központi célkitűzése Törökországot a világ vezető országai közé emelni. Ígéreteik között szerepel a minimálbér emelése és legalább minden családban egy munkahely biztosítása. Készek mindenkivel koalícióra lépni, kivéve a kurd HDP-t.

HDP - A 2012-ben alapított baloldali Népi Demokrata Párt, amelynek alapelve a kurdok képviselete mellett a demokrácia, a béke és az igazság. Kész elismerni az örmény népirtást, kiáll a munkások és munkahelyek biztonságáért és harcol a korrupció ellen. Sokáig az a vád érte a pártot, hogy szoros kapcsolatokat ápol a kurd PKK-val, amely Erdogan szerint terrorista szervezet. Jelszavuk: „*kitartunk a HDP mellett, kitartunk a béke mellett*”. Igyekeznek megszólítani szekuláris, liberális, illetve nem kurd szavazókat is.

Az elnöki rendszerre való áttérés

Jelenleg Törökország, kormányformáját tekintve parlamentáris rendszer, amelyben a miniszterelnök a kormány és a végrehajtó hatalom feje, míg az elnök csak szimbolikus szereppel bír. Emellett azonban a török kormány a parlamentáris rendszerekhez képest szélesebb jogköröket biztosít az elnöknek. Ő vezeti a kabinet üléseit, tanácsadó testülete kvázi kormányként működik. Ezt sokan egyfajta 'hibrid parlamentáris-prezidenciális' rendszernek nevezik. A török elnök tevékenységét hívei azzal magyarázzák, hogy ő egy népszerű, közvetlenül megválasztott elnök. Erdogan elképzelése az Egyesült Államok erős elnöki rendszerének mintája, ahol az elnök kiemelkedő jogosítványokkal rendelkezik a parlamentáris berendezkedésű országok miniszterelnökeihez képest.

Az alkotmányosítás igénylő elnöki rendszer bevezetéséhez kétharmados többségre van szükség. Abszolút többség esetén – legalább 330 képviselői hellyel – népszavazásra kerül sor, azonban az előrejelzések szerint a társadalom többsége (55%) nem kívánja leváltani a jelenlegi parlamentáris formát.⁴

Felmérések szerint a legtöbben még mindig a demokráciát tartják a legjobb módszernek arra, hogy megoldják az ország előtt álló problémákat. Ugyanakkor növekszik annak a kisebbségnek a mérete, amely szerint inkább egy erős vezetőre lenne szükség a kihívások kezelésében: 2012-ben csak 26% vallotta ezt (68% pedig a demokráciát részesítette előnyben a választásakor), ezzel szemben a választásokhoz közeledve 36%-ra nőtt az „erős vezetőt” favorizálók csoportja. Erdogan megítélése

---

³ http://kitekinto.hu/iszlam/2015/06/06/valasztasok_torokorszagban_partok_temak_eselyek/2/#.ViYA-2fouUk

⁴ http://kitekinto.hu/iszlam/2015/06/06/valasztasok_torokorszagban_partok_temak_eselyek/#.ViTP2mfouUk

ugyanakkor folyamatosan romlik: 2013-ban még a törökök 62%-ának volt kedvező véleménye róla, 2014-ben már csak 51%-uknak, míg 2015-ben már csak 49%-nak. Támogatottsága főképp az AKP szimpatizánsok, az idősebbek, az alacsonyabban képzetek és a konzervatív muszlim vallásúak között jelentős.⁵

Gazdasági helyzet

Az AKP számára az egyik legnagyobb kihívást a gazdaság teljesítőképességének romlása jelenti. Az IMF előrejelzése szerint a török GDP növekedése 2015-ben és 2016-ban mindössze 3% lehet, ráadásul a török líra 20%-ot veszített értékéből. A hivatalos munkanélküliség is elérte a 11,3 százalékot és emelkedő tendenciát mutat. A folyó fizetési mérleg hiánya 6-8%, ami a török gazdaság óriási külső finanszírozási igényét mutatja. Ennek legfőbb oka a külföldi befektetésektől való túlzott függés, illetve a hagyományosan magas deficit.⁶ A növekedés újraindítása érdekében a választások előtti időszakban Erdogan politikai nyomást próbált gyakorolni a török központi bankra, hogy a kamatláb csökkentésével stimulálja a növekedést. A jegybank ellenállt a nyomásnak, de a külföldi befektetők szemében Törökország megítélését mindez erősen rontotta.⁷ Mindemellett a török gazdaság lassul, az infláció pedig a gyengülő török líra miatt erősödik. A biztonságpolitikai problémák távol tarthatják a turistákat és ez kihatással lehet a devizatartalékokra. Külön problémát jelent a „békefolyamat” megszakadása a Kurd Munkaspárttal, a szír háború, valamint az Iszlám Állam is.

A török bankok és vállalkozások eladósodottsága jelentős, és ezen belül magas a rövid futamidejű adósság aránya (körülbelül 170 milliárd dollárnyi az egy éven belül lejáró hitelek mértéke, az állami bankokat és egyéb állami intézményeket is beleszámítva). Az adósság mintegy 54%-a dollárban denominált (30% euróban), így az árfolyamok változása (a dollár 30%-os erősödése az év elejéhez képest) és a FED kamatemelési törekvései további nehézségeket okozhatnak; a hitelminősítők folyamatosan kiadott figyelmeztetésesei pedig nehezítik a további külföldi forrásbevonást. A gyengülő líra az export magas importtartalma miatt negatívan hat az ország gazdaságára, inflatorikus nyomást gyakorol, és az olajár csökkenésének előnyös hatásait is kioltja. Aggodalomra ad okot, hogy szeptemberben az infláció 7,95%-ot ért el.⁸ A gyenge valuta hatását mutatja a maginfláció növekedése (8%).⁹

A 2015-re és 2016-ra adott IMF-előrejelzés is mindössze 3,1, illetve 3,6 százalékos növekedést vetít előre, ami az EU országok teljesítményéhez viszonyítva jó növekedési kilátásnak látszik. Mindazonáltal az országnak további komoly szerkezeti reformokra van szüksége, különös tekintettel a kutatás-fejlesztésre, a nagyobb hozzáadott értékű exporttermékek súlyának növelésére.

---

⁵ <http://www.pewglobal.org/2015/10/15/deep-divisions-in-turkey-as-election-nears/>

⁶ http://kitekinto.hu/iszlam/2015/06/06/valasztasok_torokorszagban_partok_temak_eselyek/2/#.ViYA-2fouUk

⁷ <http://www.vg.hu/velemenytorokorszag-ket-valasztas-kozott-457500>

⁸ <http://www.hurriyetdailynews.com/turkeys-inflation-rises-over-estimates-in-september.aspx?pageID=238&nID=89402&NewsCatID=344>

⁹ <http://www.tradingeconomics.com/turkey/core-inflation-rate>

A közel-keleti konfliktusok miatt jelentősen megnőtt Törökország geopolitikai súlya és szerepe. Kérdés, hogy a novemberi választások hatására hogyan alakul a török politika a következő években, és hogy képes lesz-e hatékonyan válaszolni a kihívásokra.

Egyes biztonságpolitikai szakértők nem zárják ki annak lehetőségét sem, hogy egy rendkívüli kényes helyzetben a hadsereg akár át is veheti a hatalmat, ami nem lenne példa nélküli a török politikai gyakorlatban.

Médiaszabadság

A Freedom House nevű, szabadságjogokat figyelő, független szervezet értékelése szerint Törökországban a szólásszabadság közepes szintű (2015-ben 8 pontot ért el a maximális 16 pontból). A szólásszabadság alkotmányos jog, és bizonyos médiumok (pl. Hürriyet, Cumhüiyet, Sozcu, Taraf) kritikusak a kormányzattal szemben; ugyanakkor az ellenzéki vélemények kinyilvánítását jelentősen megnehezítik (újságírók bebörtönzése, elbocsátása, zaklatása, stb.).¹⁰

A médiapiacot nagyvállalatok uralják, amelyek egyéb területeken is jelentősen függenek a kormánytól, így egyértelmű, hogy a legtöbb esetben az AKP által követett értékeket, célokat, programokat jelenítik meg és propagálják. Hosszan sorolhatóak az ellenzéki sajtóval és a rivális pártokkal szemben elkövetett fellépések; a kritikus hangnem miatt számos újságíró vesztette el állását, és sorozatban érte olyan kormányzati intézkedés az ellenzéki lapokat (pl. hatalmas adókivetés, jogi lépések), amelyek ellehetetlenítették a működésüket.¹¹

Januárban több televíziós tisztviselő vesztette el állását, mivel magas rangú kormánytisztviselők és üzletemberek korrupciós összefonódásait kutatták. Másokat bepereltek azzal a váddal, hogy kormánytisztviselőket rágalmaztak. Erol Özkoray író-újságírót egy évre bebörtönözték Erdoğan rágalmozásáért. Ugyanakkor az előzetes letartóztatást korlátozó új jogszabálynak hála, 2013-ról 2014-re 40-ről 19-re csökkent a bebörtönzött újságírók száma.

Szeptemberben mindazonáltal a kormány elfogadott egy olyan jogszabályt, amely felhatalmazza a Telekommunikációs Igazgatóságot, hogy weboldalt korlátozzon, és egyének keresési előzményeit tárolja. Áprilisban egy olyan jogszabály került elfogadásra, amely a Nemzeti Hírszerzés számára biztosít jelentősebb felügyeleti funkciót, illetve amely nagyobb büntetést szab ki arra, aki kényes információkat szivároztat ki.¹²

A legtöbb vélemény és kritika szerint a novemberi választások előtt is rendkívüli média előnyt élvez az AKP. Számos AKP párti lap, televízió csatorna, állami és magánvállalat és közvélemény kutató cég munkálkodik azon, hogy manipulálja a közvéleményt, és támogassa az AKP jelöltjeit. A 2014-es elnökválasztáson Erdogannak 70%-os volt a média lefedettsége, míg Ekmeleddin Ihsanoglu-nak mindössze 18%.¹³

---

¹⁰ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2015/turkey>

¹¹ http://kitekinto.hu/iszlam/2015/06/06/valasztasok_torokorszagban_partok_temak_eselyek/2/#.ViYA-2fouUk

¹² <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2015/turkey>

¹³ http://kitekinto.hu/iszlam/2015/06/06/valasztasok_torokorszagban_partok_temak_eselyek/2/#.ViYA-2fouUk

A kurd kérdés

Rendkívül kényes kérdést jelent továbbra is a kurdok és a török kormány közti béke megteremtése. Az AKP és a szeparatista Kurd Munkáspárt (PKK) béketárgyalásokat folytatott 2012-től, hogy véget vessenek a 40 éve folytatódó etnikai konfliktusnak. A helyzetet súlyosbította a szíriai kurdok Iszlám Állam elleni harca a szír-török határ menti Kobane városában, amelyhez a török kormány nem kívánt segítséget nyújtani. A kurdok több török városban tömegtüntetéseket szerveztek a török kormány ellen, amelyeken számos demonstráló életét veszítette. A PKK-t is magába foglaló Kurdisztáni Közösségek Csoportja július 11-én bejelentette, hogy újraindítja fegyveres támadásait Törökország ellen.¹⁴ Erdogan ugyanakkor jelenleg leginkább a tagadás politikáját alkalmazza, amely szerint valójában nincs is kurd kérdés Törökországban, csak terroristák elleni harc folyik. Mindeközben komoly politikai küzdelem zajlik az AKP és a kurdokat képviselő HDP között, az AKP a június 7-i voksoláson ugyanis legtöbbször kurd szavazóiból veszített. A HDP ugyanakkor szintén igyekszik elkerülni, hogy összemossák a PKK-val. A pártelnök, Selahettin Demirtas nehéz helyzetben van, a PKK ugyanis nem igazán érdekelt abban a polgári jogi rendezésben, amelyet a HDP hirdet. Mindeközben az AKP hevesen támadja a HDP-t, és térség kurdjai felé azt hirdeti, hogy ő az oka a békétlenségnek, s az újraéledő kurd-ellenes török nacionalizmusnak. Mindezzel az elkövetkező voksoláson az AKP valószínűsíthetően vissza kívánja szerezni az előző körben elveszített kurd voksokat.¹⁵

Társadalmi megosztottság¹⁶

Törökország lakosságának 77%-a török, 14%-a kurd, illetve 81% szunnita, 11% száfita (a szunnita vallás egy ága), 6% pedig alavita. A legfőbb a történelemben gyökerező törésvonalak a szunniták és az alaviták, a törökök és a kurdok, illetve az iszlám hívők és a szekulárisak között húzódnak.

Korrupció¹⁷

A Freedom House szerint a korrupció továbbra is komoly problémát jelent Törökországban (a kormányzat működése 6 pontot kapott ország elemzésükben a maximális 12 pontból). 2013 decemberében három kormánytag kényszerült lemondásra pénzmosási ügyekben játszott szerepük miatt. Tisztázatlan forrású felvételek is előkerültek, melyek az elnököt kompromittálják (például, hogy beavatkozott bírósági ügyekbe, elrendelte kormánypárti hírek megjelentetését a sajtóban, stb.). Ezen források megbízhatóságát a kormányzat tagadja, ezzel együtt megszigorította az elérhető információk felügyeletét. Több mint 2000, a korrupciós ügyek felderítésében közreműködő rendőrt, bírót, és tisztségviselőt menesztettek állásaikból, vagy helyeztek át más területekre. Míg a kormányzat a korrupció csökkentésével magyarázza a lépéseket, az ellenzék szerint politikai önvédelemről van szó.

---

¹⁴ <http://magyaridok.hu/velemeney/kurd-jatszma-nagy-mediaatveres-18869/>

¹⁵ http://messzalatoblog.hu/blog/torokorszag_ujra_valaszt_a_tet_nagy

¹⁶ http://kitekinto.hu/iszlam/2015/06/06/valasztasok_torokorszagban_partok_temak_eselyek/2/#.VizK7mfouUk

¹⁷ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2015/turkey>

Esélyek

A választások győztese mindezzel együtt minden jel szerint az Igazság és Fejlődés Pártja lesz. Kérdéses ugyanakkor, hogy sikerül-e akkora többséget szereznie, amellyel az elnök képes lesz Törökországot prezidenciális rendszerré átalakítani. A közvélemény kutatások szerint az AKP június óta 2-3%-kal növelni tudta támogatottságát, ez viszont még nem elég a kétharmados többségéhez. Másrésztől, főleg az ellenzéki vélemények szerint, az AKP támogatottsága 40% alá esett, ami azt jelentené, hogy 35-39% eredményt érhetnének el a választások során. A CHP esetében szintén 2-3%-os támogatottság növekedést mértek, míg az MHP részaránya nem változott, vagy 2-3%-kal csökkent. A HDP esetében, annak ellenére, hogy a PKK-val való közvetlen kapcsolattal vádolták, minden felmérés azt mutatja, hogy kényelmesen hozza a bejutáshoz szükséges 10%-ot, s ezzel ismét sikerül megakadályoznia Erdogan pártjának kétharmados többségét.

A választások eredménye

Az iszlám-konzervatív elnök, Erdogan pártja – minden előrejelzés ellenére – újra sikeresen szerepelt a választásokon és visszanyerte a júniusban elvesztett abszolút többségét egy nagyon megosztott Törökországban. A voksok szinte teljes feldolgozása alapján az AKP (Igazság és Fejlődés Pártja) 49,4 %-ot szerzett és ezzel 316 helyet foglalhat el az 550 fős parlamentben. Ezzel a 61 éves elnök óriási revánsot vett ellenfelein és nincs többé akadály, hogy megvalósítsa régi álmát, a prezidenciális rendszerre való áttérést. Erdogan-nak ugyanakkor nincs teljesen szabad keze az alkotmány népszavazás nélküli módosításához, amihez 330 parlamenti helyet kellett volna megszereznie. Az abszolút többség révén viszont kiírható a népszavazás.

„Ma a győzelem napját írjuk, ma nincsenek vesztesek, csak győztesek” – jelentette ki a miniszterelnök, kezét nyújtva a riválisoknak – „megteremtjük az új, minden állampolgár Törökországát”! A török elnök szerint a szavazás az egység és az integritás győzelme a júniusi választásokat követő koalíciós veszekedések után.

Meglepetésre a júniusban győzedelmes kurd-barát HDP (Demokrata Párt) épp, hogy bennmaradt a parlamentben a szavazatok 10,7 százalékával, amivel 59 helyet sikerült megszerezniük. A szociáldemokrata párt, a CHP végzett a második helyen 25,4 %-kal, 134 helyet szerezve a jobboldali MHP előtt, akik 12 %-kal és 41 hellyel a harmadikok lettek, s egyben a választások legnagyobb vesztesei. A választási rendszerből adódóan a HDP kevesebb szavazattal is több parlamenti helyet szerezhetett, mivel a választási körzetekben több első helyet ért el.

Egyesek szerint az eredmények azt mutatják, hogy a nép nagyon is alkalmazkodott a jelenlegi körülményekhez és így olyan kormánya lesz az országnak, amelyet megérdemel. Az instabilitástól való félelem erős és népszerű elnököt kívánt és ez egybeesett az európai és amerikai elvárásokkal is, ahol szintén egy erős, autoriter vezetésű Törökországot látnak szívesen a terrorizmus és a menekültáradat megoldása végett. A HDP hívei igazságtalan választásokról beszélnek, de mindenképpen győzelemként értékelik, hogy a fenyegetések ellenére is bejutottak a parlamentbe.

A jelentések közel 87 %-os választási részvételtől szólnak. A jövő bizonytalanságai ellenére az isztambuli tőzsde a választások másnapján 5 %-os növekedéssel nyitott.

Források:

- MNB Bejrúti Iroda – Sajtószemléi
- http://kitekinto.hu/iszlam/2015/08/27/kurd_tagjai_is_lesznek_az_atmeneti_torok_kormanyak/#.VfKfx5b
- http://kitekinto.hu/iszlam/2015/06/06/valasztasok_torokorszagban_partok_temak_eselyek/#.VXSEeM
- <http://www.origo.hu/nagyvilag/20150818-uj-valasztasok-johetnek-torokorszagban-erdogan-kurdok.html>
- <http://www.reuters.com/article/2015/09/15/us-turkey-politics-poll-idUSKCNORFIOJF20150915>
- <http://www.vg.hu/velemenyt/torokorszag-ket-valasztas-kozott-457500>
- <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/08/turkey-economy-political-uncertainties-greatest-risk.html>
- <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/09/turkey-snap-elections-security-concerns-in>
- <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/10/turkey-economy-second-most-risky-country-high-debt.html>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Turkish_general_election,_November_2015
- <http://www.pewglobal.org/2015/10/15/deep-divisions-in-turkey-as-election-nears/>
- <http://www.hurriyetdailynews.com/turkeys-inflation-rises-over-estimates-in-september.aspx?pageID=238&nID=89402&NewsCatID=344>
- <http://www.tradingeconomics.com/turkey/core-inflation-rate>
- <http://harvardpolitics.com/world/turkey-elections/>
- <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2015/turkey>
- <http://magyaridok.hu/velemenyt/kurd-jatszma-nagy-mediaatveres-18869/>
- http://messzelatoblog.hu/blog/torokorszag_ujra_valaszt_a_tet_nagy
- <http://www.france24.com/fr/20151101-turquie-elections-legislatives-erdogan-victoire-akp-parlement-majorite-absolue>
- <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/11/turkey-november-elections-akp-erdogan-victory.html>